

Nr 251.

Av herr **Lithander**, om anslag för utexperimenterande av viss metod att ur torv framställa kvävehaltigt gödningsämne.

Under många år har frågan om utnyttjande av Sveriges rika torvtillgångar varit föremål för intresse från såväl statens som enskildas sida. Härvid har man emellertid huvudsakligen inriktat sig på att ur torvmossarna framställa bränsle. Genom en av herrar O. L. Christenson och A. v. Schinkel framförd metod har det emellertid nu lyckats att ur torv framställa ett *kväverikt gödningsämne*, salmiak.

Efter att hava tagit del av metoden och av tekniska experters undersökningar och utlåtanden över densamma, anse vi det vara av stor nationalekonomisk betydelse att metoden från försöksstadiet bringas till tillämpning i fabriksmässig skala. Stöd för vår åsikt härutinnan äga vi även i ett av verkställande direktören för Sveriges Allmänna Lantbrukssällskap avgivet intyg att salmiak eller klorammonium är ett utmärkt gödningsämne och att framställandet härav inom landet skulle vara av stor betydelse. Statens förste torvingenjör har efter granskning av metoden och dess tekniska och ekonomiska användbarhet i ett den 20 februari 1924 till kungl. kommerskollegium avgivet yttrande uttalat, att betingelserna för det ekonomiska utnyttjandet av denna torvförädlingsmetod och den nytta för vårt land, som metodens tillämpning kan verka, synes motivera, att den bör statsunderstöddas. Med hänsyn till de betydande torvfyndigheter, lämpliga för denna metods utnyttjande, vilka befinna sig i såväl statens som enskild ägo, anse vi ett ekonomiskt understöd till metodens slutliga utexperimenterande vara synnerligen väl använda medel. En minskning av Sveriges beroende av utlandet i fråga om kvävehaltiga gödningsämnen torde även kunna ses som ett naturligt led i landets ekonomiska krigsberedskap.

För utnyttjande av denna torvförädlingsmetod hava herrar Christenson och v. Schinkel tillskapat en försöksfabrik vid Hössnatorpsmossen nära Ulricehamn, men förfoga icke över tillräckliga ekonomiska medel för metodens vidare exploaterande och försöksdriftens uppehållande, tills nödig erfarenhet vunnits om metodens praktiska tillämpning. Ehuru väl medvetna om den rådande knappheten på statsmedel för nya ändamål och behov hava vi med hänsyn till denna frågas stora vikt och betydelse ändock velat förorda ett statsunderstöd av femtio-tusen kronor, vilket belopp, såvitt nu kan bedömas, är erforderligt för metodens slutliga utexperimentering i fabriksmässig skala.

I anslutning till vad här ovan anförts, få vi hemställa,

att riksdagen måtte anslå 50,000 kronor för utexperimenterande i fabriksmässig skala av J. L. Christensons och A. v. Schinkels metod att ur torv framställa kvävehaltigt gödningsämne (salmiak).

Stockholm den 22 januari 1925.

Edvard Lithander.
